

ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң шиитпирлерин таныжып турар

Чурукта: Кызыл горпозуун №1 чайнааында бүдүрүлгө өргөлөкчиз Тамира Васильевна Стефанкованың дүштөкчө чардарда ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң чедиги сессиясынын материалдарын таныштырып турары. Фото П. Колоссу.

Бедик көдүрлүүшкүн-биле хүлээп ап турар

Чаа-Хөл районунун ажалчы чоннары ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң чедиги сессиясынын шиитпирлерин бедик көдүрлүүшкүн-биле хүлээп ап турарлар.

Сессиянын материалдарын колхозтар-ның болгаш МТС-тиң бригадаларына, районун ажалчы организацияларына, 31 кезек черге болгаш хурааларга 1346 кижиге таныштырган болгаш аал-бөлүктөр аайы-биле агитаторлар чер-черге бесед-алары чорутуп турган.

Сессиянын шиитпирлерин районун «Тиндиге» колхозунун колхозчулары уруг көдүрлүүшкүн-биле хүлээп ап, бедик көдүрлүүшкүн аяп турарлар.

Улетпүрү болгаш туугуну өргөлөп башкарып сайыраңтайжылар дугайында хоойлуну колхозчулар бир өп-сет-килдиг дөтөөн болгаш колхоз бүдүрүлгө-сине ажал-атыйнын планнашкынын экижидер, туугу ажалында четпестерин ууттаар кемчеглерге көдө Советтин, колхоз баштаар черинде ролун бедик дугайында тодаргай саналарын бейгилөөнөр. Колхозта бар кураазыларын доугу-биле ажаллап турган бо чылын пиландан дашаар 3 тонна өтти, 20 тонна сүттү, бир тонна дүктү, 100 тонна партофельди болгаш 150 тонна погаа айлан бүрүнгө кырып колхозчулар хүлээгенер.

Хураалга киришкен 36 колхозчу өбү-лөдөр боттарынын күсөл-биле Октябрь-ниң 40 чыл өнгө алдар кылдыр план-

дан дашаар 4150 кг тарааны, 512 кг сүттү, 950 кг дензилг 4 хаан оолд-рын өстүрүп садарын болгаш өскө-дө-дө ажал-агыл продукттарын кырыр хүлээлгени алганар.

Туугу бригадир эш Шалган колхозта туугу ажалын дүгөдөдиринче кемчег алдындай турарын, манам материал-дарын дилгези саадап турарын, бо та-лазы-биле МТС-тиң колхозка четпес ду-лап турарын айткан, ол четпестерин дүргөп ууттаар кемчегин аларын колхоз баштаар черинде негез. Эш Шалган чуртталганың 7 бажынарын 6 ай 15-те ажаллап кырып бригаданың му-нундан хүлээген.

№1 хову бригаданың кежигүнери Алава, Тараачы олар тарааның чайы сугтарылазын, ажаллазын өккөйдүп турган бодуна бажылаан черинде га бүрүлгөдөн ортума-биле 14 центнер че-дир дүжүттү аларын болгаш күрүнгө пландап дашаар 300—300 кг тарааны кырып хүлээген. Ол колхозтун дарга-зы эш Кава-Сары күрүнгө 1 хаан өг-лү өстүрүп бээрин, 500 кг тарааны, 72 кг сүттү кырып хүлээген.

Сталин аттыг колхозта малчынар ху-раалыга сессия материалдарын таныш-кып хураалга киришкен малчынар мал-дык семирткенин, чайы ажаллазын өккөйдүп болгаш боттарынын күжү-биле 8—8 тонна ситени кезип аларын

хүлээгенер. МТС-тиң механизаторлары сессия ма-териалдарын трактор бригадаларынын ту-рар черлеринге 92 кижиге таныштырган. Шаңчаның куруккан ховунада №3 трактор бригаданың трактористери эл-тер Чаламба, Бурундукай, Кунчигин олар хүн бүрүн ажал-норманы 200 хуу че-дир күтүсүр деп хүлээп алгачар.

Ленин аттыг колхозта сессия ма-териалдарын 9 кезек черге 600 ажал кижиге агитаторлар эштер Ортун-оол, Данырма, Дидим-оол, школа директору эш Балчир олар тайылбырлап таныштырган, сессия-нын материалдарын танышкан колхозчу-лар Очуу-оол, Кувискал, Хертек хүн-норманы 200 хуу че-дир күтүсүр, туугу бригаданың Седен, Сентин олар уугу норманы 200 хуу че-дир күтүсүр, бажың чок колхозчулар ноябрь 1-ге че-дир бажың-биле хандырын хүлээгенер. Ол ишкан хой кадарчы эш Ша-тар-оол 30 кг өтти, 500 кг тарааны кү-рүнгө бээрин хүлээген.

Атомунг болгаш водородтүгү четпестик менелдерин хорууда дугайында айты-рынын талазы-биле АБШ-тиң конгресси-ге болгаш Великобританиянын парламе-нтиге ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң кый-гырын район төвүгө болгаш колхозтар-га болтулаан хей ыжи кыркычкерлериң ижигилерге ажалчы чоннар лени-биле дөткөзөңер. Р. ХУНАЙ-ООЛ.

Чуртталга бажыңнарынын туугун октябрь байырлалына чедир бүрүн доозар дээш

«Тыва туугу» трестиниң эш Хертек Темирке баштаган комплексинг туугу бригаданың бүгү кежигүнери «Улет-пүрү болгаш туугуну өргөлөп башкаар чорутуу организацияларын улам ыжай сайыраңтайжылар дугайында» ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң чедиги сессиясынын хүлээп алган. Хоойлуну таныжып, кизи-биле уткуп хүлээп алган, чурттал-га бажыңнарын бо чылын туугунунын планын Октябрьниң социалист Уугу революциянын 40 чыл өнгө чедир бүрүн күтүсүрүн хүлээнип алган өрө-тиг ажаллап турарлар.

Туугуларын / күш-ажалын боду-дугуручу улам бедик, туугу ажал-дарын шынары экижип, туугу матери-алдарын кыналгазын улам күшөд-дирген. Комплексинг бригадала туугу-жулар бо чылын апрель айда туугу ажалдарынын планын 162,8 хуу кыл-

дыр хуусаа бетинде күтүсөтөнөр. Ту-дугулар эштер Комбуй-оол болгаш Ку-вискал олар боттарынын нормаларын хүн бүртө 200 хуу че-дир күтүсүрүн турар.

— Ажалчы чоннары эки шынары, чаагайжыды туттунган бажыңнар-биле бүрүн хандыра дугайында төрөн Комму-нист партиянык болгаш Совет ча-заавыстың салган чутуга сорулган би-синг бригадалык бодуну туугу учас-тогуна эрестиг күтүсүр шыдаар—деп, ажалчы чоннар депутаттарынын област Сөвединиң депутаты, облүксомунуң ке-жигүр бригадир эш Хертек Темир чу-гаалап турар.

Оң комплексинг бригаданың ту-дугуларын чедикшилериниң үндө-зини чүдө дөт, туугуларын күн-ажалын шынары организастап турарында, туугу материалдарын туугу шыгуу че-диртип аларынче кичээгенин баш бу-

рунгаар угандырып келгенинде, бүгү туугуларын ортузунга күш-ажалын сатыла-чуруун бажылаанында болгаш оларын ортузунга масса-политиктиг ажалды күтүсөдиргенинде болуп турар.

Туугуларын мережили бедирең-че кичээгенин үз бригадала туугучу угандырып турар. Оң түнөкшенинде ту-дугуларын разрядтары көдөп, олар-дын күш-ажалын бодуручу улам бедик турар. Чижээ, туугу эш Ком-буй-оол ам бызаныч, шугаттуру, сүттү кылычкын, дашчы мангыт тускай эр-темчериң шугаттуру келген.

Мурналыч туугуларын дүжүлгө-зын, туугуну деншигелгет методтарын бүгү туугуларын ортузунга негизде-диринче хүн бүрүн кичээгенин ол бригадала күтүсөдирген. Бо бүгү кемчег-лер болза, туугу ажалдарын планын чедикшилерин күтүсөдириниң аразын комплексинг бригадала берип турар.

Колхозчу туугуларын улам сөрүк кырген

Өвүр районда «Кызыл туу» колхозтун туугу бригадын бодуну мурунунда сал-дыган сорулган чыл санаа чедикши-ниниң күтүсүр келген. Бо чылын чурт-талганың 35 бажыңнарын кырып, а жай-нын 25-ге чедир 18 бажыңнарын ажал-лаа кырген.

ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң VII сессия-

зынын шиитпирлерин танышкан, колхоз-чу туугуларын планда ажы 15, нинча-гаш чуртталганың шунту 50 бажыңна-рын кырып хүлээген. Оларын сөзү боттут ажал-херектен кырышас, ол ту-дугуларын Октябрьниң алдарың 40 чыл өнгө утуктур бүрүн ажаллаа кы-рып шыдаарлар.

Мооң-биле калы култура-амыдрал-дык туугуларын бригадала база чорудуп турар. Ол ишкан нинтиги-биле 2400 хой кылар 4, бирезинге-ле 50 бызаа кы-р 2 кажааларын доозкан. Хорунуң-Ойла 100 инектиң кажаазын кылып ту-рар.

Б. КУУЛАР.

Дүн-хүнде бедик дензи немелдези дээш

Баз-Хем районун Воронцов аттыг көдө ажал-агыл артелиниң хаан ажал-чылары Ария Сазанова болгаш Татьяна Боянова олар Уугу Октябрьниң 40 чыл өнгө алдар кылдыр бедиктен социали-стик хүлээлгени боттарында алган.

Олар Төрөн чуртка хей хаан эки бөөр болгаш бир баш хаандан дүн-хүн иштинде бир килограммдан эвөөс эвөс дөдирг деп немелдени алдыр деп хүлээ-ле алган, боттарынын сөзү ээлеп турар.

Артелиниң баштаар чери оларга апрель айның эгезинде 36 баш хаан оол-дарын дензилеш хүлээнип берип каан. Оларын баш бүрүтү ортума-биле 40—48 килограмм дөдирг дензилг турган. А шунтузунуң дензил ол үдө 15 центнер турган.

Зоотехник эш Сальникова дүн-хүн иш-

тинде бир хаан оолдун 500 грамм дензи немелдени ажал, бүгү хаан оол-дарын нинтиги-биле 18 центнер дөдирг дензилг кылдыр өстүрүр дашыган ха-ан ажалчыларынга берген. Халык-ажаакчылары И. Сазанова, Т. Боянова зоотехниктиң сүзүгүнө таарымай, дензи немелдени ийи катан өстүрүр, хаан оолдарын азыраарынын чөм радио-нуң кылыч, оларын кемчегер шыгын доктадып бээрин зоотехниктен негез.

Зоотехник эш Сальникова кемчег-рилге радионуң кылыч база хаан оол-дарын кемчегериниң, селүүстөдириниң чуртун доктадып берген. Ишканга кемчегилегиң хүн чуртун болгаш кемчегилге радионуң хаан ажалчылары эки өрөнип көрүп, шыгыны сатып, ха-ан оолдарын өлчөкш каларын турган.

Чижээ, Ирина хаан оолдарын кадарып чоруй базга Татьяна хааннарга чөм бө-леткеп, боттарынын ажалында ындыг ажалың элчестирип келген.

Аларга ажалдарын доктаатынган чу-руун шыгыны күтүсөдиргенин соода хаан ажалчыларын ажалы эки түң-көш келген.

Ужөн хонганда хаан оолдарын күрү-нге дүжүлгө айт планында кириштир дүжүлгө. Ишканга хаан оолдарын дензилгө нинтиги-биле 18 центнер эвөс, а 30 центнер, азы бир хаан оол-дун дүн-хүн иштинде дөдирг дензи немел-деди 1,5 килограмм болган.

Колхоз баштаар чери хаан оолдарын эки ажаагы дөш Сазанова, Боянова оларга бир-бир хаан оолдарын берген. Н. АФОНИН.

Советтерниң организас-массалыг улам бедик денжелче

КОЛХОЗ ТУДУУНУН ПЛАНЫ АЖЫР КҮҮСЕДИРИ ДЭЭШ

Бай-Тайга районун Кең-Сөк калы Сөвединиң апрель төңүзүндө болуп өрткөн 3-хү сессия «Тиндиге» кол-хозтун 1957 чылда туугу ажалын чор-туп турарын дугайында туугу бри-гадир эш Барбаның илетелин чугаала-жып көргөн.

Эрткен чылын колхоз план боду-дугуручу 19 бажыңнарын туугу турган, чутга 9-ту туткан, бүгү колхозчу ерестериниң 65 хууу бажыңнар-биле хандырынча чорутуу чыдаагы мурунунда колхоз даргазы турган Иргит, көдө Совет даргазы турган Бышкык оларын четпес удуртулганында дөң сес-сия демделген.

Бо чылын колхоз 37 чуртталга ба-жыңнарын, бүдүрүлгени, мал ажалы-нын 47 сангы туугуларын кылыр планнаан, ук планын боттандырып хо-жудан, апрель айда эгелден болза-дөз бо аразында 18 чуртталга бажыңнарын, 1000 баш хой кырып ийи уугу кажаалар-нын 55 баш бызаа кырып бир уугу кажааның ханааларын туугу до-оуган. Оларын иштинде эвөөс хей бажыңнар ажаллаа кирип турар.

Туугулар Октябрьниң 40 чыл өнгө алдар бодурун социалист чарышты калбарташ, уугу байырлаага чедир 50 чуртталга бажыңнарын ажаллаа бүрүн кырып хүлээлгени алганар.

Колхозтун хожудангай байдалын чоок-ку үдө ууттаар, ону организас-ажыл-агыл талазы-биле бажыңнаар дөш кол-хоз даргазы эш Олаң-оолдун кылымаккай ажаллап турарын, ылангыл туугу ажал-ында удуртулганын эвөөс экижениниң түнөкшенинде депутат эш Калың-оол, быз-анчылар Сайын-оол, Достай-оол, Сапай, Антыч ышкан мураакчы туугулар саанын көдөп турарын сессия демдел-ген.

Колхозчу туугулар ортузунга кул-тура-массалыг ажалды улам-на калбар-тып, 1957 чылда колхозтун бүгү туугу-ларын планын Октябрьниң уугу бай-ыраалынын 5-инде долур болгаш ажал күтүсөдиргени колхозчу массаны сыйы организастарынче угандыг тодаргай шиитпирин сессия хүлээп алган. Ол шиитпирин амдыралга боттандырып дөш депутаттар болгаш активчилер хай-нымшынын ажаллап турарлар.

О. САЛЧАН.

МАЛ АЖЫЛЫНДА ЧАМДЫК ЧЕТПЕСТЕРИН ЧАЙЛАДЫР

Чөөн-Хемчик районун Хорун-Даг көдө Сөвединиң чөккө чаа болуп өрткөн ийги сессиянын депутаты болгаш активчилер Жданов аттыг колхозтун мал ажалын туугу турар байдалын дугайында депутат эш Сарыкбайнын илетелин чугаалажып көргөн. Колхоз-тун нинтигелтиркен малын хүр кыпта-дыр, малды чаш төдү менди кыптаган ажал талазы-биле малчыларын эвөөс чедикшилерин болгаш илетелчи дем-делген. Хорун-Дагнын сүт-баран ферма-зынын инек кадарчы О. Шадаккай оларын туугу чоруп келгенин түнөк-шенинде он кодамыда инектерин күжү сөмөс болган, ферма сүт саалдынын талазы-биле колхозта бирги чери ээлеп турар. Хойжу Алым-ыс, өшкү кадарчы-ны Хунан олар төртүнгөн чаш малды бүрүн өстүрүп турар, саякчылар эштер Ламажан, Ханын олар сүт саалдынга бедик көдүрүлгенин чедип ап турар деп ол чугаалаан.

Оң-биле кады колхозтун мал ажалы-нда уугу четпестер база бар. Жданов аттыг колхозтун баштаар черинде болгаш көдө Советтин күтүсөдиргени малдыч про-дуктуугу боду чоруп бедик, он ук-саазын сайырадыр ажалды четпес

удуртуп турар, малдыч чыгып кажаа-лоразы чедир хандырынчаан, он ажаллазын четпес болгашында колхоз малы хормчалыг болуп турар. Шөөр малдан нинтиги-биле 130 баш чедир хо-роан, кылын төртүнгөн 20 ажал хаан оолдары, 30 ажал дагаалар чидиралг болган чорук сессияга илерген. Колхозта малдыч кылыраа чорутуу-биле демисел четпес чоруп турар. Колхоз чыгышында 40 хире белериниң шугу кылыраанын иле-рөөн. Бо чорук болза мал ажалын тускай эртемчилериниң багай ажалла-нын, малын эдержелегенин үсүндө зоотехниктиг хайгаарашкынын чорут-панынын фактызы болуп деп, депутат-тар болгаш активчилер чиди-биле шү-гүмчүзөөнөр.

Мал ажалында илерген уугу четпес-терин чайлаан, 1000 баш шөөр мал кы-рып чангыс аай хевирин ийи уугу ка-жааларын, чаагаалга 4 кажааларын чай-лы үдө тулар, малчыларын чуртталга бажыңнары-биле бүрүн хандыра база оларын амдырал байдалын экижидер кемчеглерин айтыкан шиитпирин сессия хүлээп алган. Малдыч бедик продуктуугу чорутуу чедип алыр сорулга-биле мал-чынар ортузунга тайылбыр-массалыг ажалды күтүсөдиргенин, чакы дуу кыр-гылазын кыска хуусаа бедик шы-нарың доозкан, июнь эгезинде бүгү малды хайлаагыларынче колхозчу мал-чынарын организастарын шиитпирин база айткан.

М. С.

КАРА-ТАЛ НӨДӨЗ СОВЕТТИН СЕССИЯЗЫ

Чаа-Хөл районун Кара-Тал Советтин чөккө чаа болуп өрткөн сессиянын депутаты болгаш активчилер көдө Советтин девис-те пунктунуң болгаш колхозта клуб ажалын чугаалажып көргөн.

Эвөөлгө пунктунуң четпестер сессияга илетелчи Ойганч ийи-бө камгалаар дугайында тайылбыр ажалын чорутуу айтканынче тем-беседаларын организастарынче база ук эвөөлгө ажал эвөөс ажаллап турар кыркычкерлери шыгыны иле-рөөн.

«Тиндиге» колхозта клуб-лында уугу четпестер сессияга иле-рөөн. Оң өргөлөкчиз Байраанынча ка лекция, беседаларын, кемчеглерин ганидастайып келгени депутаттар чиди-биле илереткен, клубту чонуну културазынын боду ола бодулар дөш шыгыны ажалдарын ажал дагып тур-ганар.

Сессия чугаалашкан айтыртылар та-лазы-биле шиитпирин хүлээп алган. Ол шиитпирде Сталин аттыг болгаш «Тин-диге» колхозтарын эвөөлгө пунктунуң, ийи бөжүлгө бажыңнарын ту-дугуларын ноябрь 1-ге чедир доозар, чон-нуң ортузунга санитар-чырымышынын тайылбыр ажалдарын калбартыр кемчеглер айттыган.

Ады үнгөн колхозтарда клубтарын ка-питал септелгенин чоокку хуусаа дооз-тар кемчеглер шиитпирде база көдүргөн. Т. ОПУШТАЙ.

СОВЕТТИН ОРГАНИЗАС-МАССАЛЫГ АЖЫЛЫН ЭКИЖИДЕР

Уугу-Хем районун Хөдөргө көдө Сө-вединиң чөккө чаа болуп өрткөн эвөч-лөк сессиянын депутаты болгаш активчилер Советтин ажал-чорудулазын экижидер болгаш массалар-биле оларын хандыражы күтүсөдиргени дугайында СЭП ТК-нын 1957 чылдын январь 3-те-ги доктаалын таныжып база ол доктаа-лы амдыралга боттандыра кемчеглерин чугаалажып көргөн.

Облпотребсоюзка болган хурал

Тыва облпотребсоюзтун баштаар чери-ниң чөвүлгенини хуралы чөккө чаа бо-луп өрткөн. Ук хуралга салгы ажалда-чыларында агыда областың партия бол-гаш совет ажалдачылары база олуруш-кан.

Областың херекелчилер нинтигелиниң саң-хөө ажал-чорудулазынын дугайында облпотребсоюзтун баштаар чериниң дарга-зы эш Агаповтун болгаш областың херек-елчилер нинтигелини баштаар чериниң ревизия комиссиянын даргазы эш Уте-влин илетелдерин баштаар черин чөвү-лелини хуралы чугаалажып көргөн. Оны айып 1956 чылдың орулгалар болгаш чар-ыгдарларын бааласын база бады-лаан.

Бистин областың херекелд кооперация-зынын ажалдачылары СЭП-нің XX сессиянын төөтүтү шиитпирлерин амды-ралга боттандырышкан, ажалчы чон-

нарын херекелдерин хандыра талазы-биле чамалы өки түнөкшенин чедип аг-ганын хурал демделген. Урметкеп садар барааннарын саарыга планын областың херекелчилер нинтигели 1956 чылда 101,8 хуу, а 1957 чылдың 4 айларын планын—102,2 хуу кылдыр күтүсөтөн.

Улетпүр болгаш аш-чөм барааннары-биле дөдөниң ажалчы чоннарын ханды-ра талазы-биле өки түнөкшенин Току-нуң (райпо даргазы эш Немков), Эркин-ниң (эш Хангалов), Талынның (эш Пан-филов) херекелчилер нинтигелери бол-гаш өктүң (даргазы эш Дорофеев) херек-лел кооперацияны чедип алган.

Оң-биле херекелштер, областың херек-елчилер нинтигелиниң саң-хөө ажал-чорудулазында уугу четпестерин барын хурал демделген. Уугу-Хем, Би-Хем, Бай-Тайга районнары бараан саарылазы-нын планын 1956 чылда күтүсөтөн бол-

Чер-чер Советтин чөккө чаа болуп өрткөн шиитпирлерин чедип агганын хурал демделген. Урметкеп садар барааннарын саарыга планын областың херекелчилер нинтигели 1956 чылда 101,8 хуу, а 1957 чылдың 4 айларын планын—102,2 хуу кылдыр күтүсөтөн.

Советтин девис-тиг колхозтун бажыңнарын чедип-ле сандар турарлар. Колхоз чыгышында 40 хире белериниң шугу кылыраанын иле-рөөн. Бо чорук болза мал ажалын тускай эртемчилериниң багай ажалла-нын, малын эдержелегенин үсүндө зоотехниктиг хайгаарашкынын чорут-панынын фактызы болуп деп, депутат-тар болгаш активчилер чиди-биле шү-гүмчүзөөнөр.

Мал ажалында илерген уугу четпес-терин чайлаан, 1000 баш шөөр мал кы-рып чангыс аай хевирин ийи уугу ка-жааларын, чаагаалга 4 кажааларын чай-лы үдө тулар, малчыларын чуртталга бажыңнары-биле бүрүн хандыра база оларын амдырал байдалын экижидер кемчеглерин айтыкан шиитпирин сессия хүлээп алган. Малдыч бедик продуктуугу чорутуу чедип алыр сорулга-биле мал-чынар ортузунга тайылбыр-массалыг ажалды күтүсөдиргенин, чакы дуу кыр-гылазын кыска хуусаа бедик шы-нарың доозкан, июнь эгезинде бүгү малды хайлаагыларынче колхозчу мал-чынарын организастарын шиитпирин база айткан.

Улетпүр болгаш аш-чөм барааннары-биле дөдөниң ажалчы чоннарын ханды-ра талазы-биле өки түнөкшенин Току-нуң (райпо даргазы эш Немков), Эркин-ниң (эш Хангалов), Талынның (эш Пан-филов) херекелчилер нинтигелери бол-гаш өктүң (даргазы эш Дорофеев) херек-лел кооперацияны чедип алган.

Оң-биле херекелштер, областың херек-елчилер нинтигелиниң саң-хөө ажал-чорудулазында уугу четпестерин барын хурал демделген. Уугу-Хем, Би-Хем, Бай-Тайга районнары бараан саарылазы-нын планын 1956 чылда күтүсөтөн бол-

Чөөн-Хемчик районун Хорун-Даг көдө Сөвединиң чөккө чаа болуп өрткөн ийги сессиянын депутаты болгаш активчилер Жданов аттыг колхозтун мал ажалын туугу турар байдалын дугайында депутат эш Сарыкбайнын илетелин чугаалажып көргөн. Колхоз-тун нинтигелтиркен малын хүр кыпта-дыр, малды чаш төдү менди кыптаган ажал талазы-биле малчыларын эвөөс чедикшилерин болгаш илетелчи дем-делген. Хорун-Дагнын сүт-баран ферма-зынын инек кадарчы О. Шадаккай оларын туугу чоруп келгенин түнөк-шенинде он кодамыда инектерин күжү сөмөс болган, ферма сүт саалдынын талазы-биле колхозта бирги чери ээлеп турар. Хойжу Алым-ыс, өшкү кадарчы-ны Хунан олар төртүнгөн чаш малды бүрүн өстүрүп турар, саякчылар эштер Ламажан, Ханын олар сүт саалдынга бедик көдүрүлгенин чедип ап турар деп ол чугаалаан.

Оң-биле кады колхозтун мал ажалы-нда уугу четпестер база бар. Жданов аттыг колхозтун баштаар черинде болгаш көдө Советтин күтүсөдиргени малдыч про-дуктуугу боду чоруп бедик, он ук-саазын сайырадыр ажалды четпес

удуртуп турар, малдыч чыгып кажаа-лоразы чедир хандырынчаан, он ажаллазын четпес болгашында колхоз малы хормчалыг болуп турар. Шөөр малдан нинтиги-биле 130 баш чедир хо-роан, кылын төртүнгөн 20 ажал хаан оолдары, 30 ажал дагаалар чидиралг болган чорук сессияга илерген. Колхозта малдыч кылыраа чорутуу-биле демисел четпес чоруп турар. Колхоз чыгышында 40 хире белериниң шугу кылыраанын иле-рөөн. Бо чорук болза мал ажалын тускай эртемчилериниң багай ажалла-нын, малын эдержелегенин үсүндө зоотехниктиг хайгаарашкынын чорут-панынын фактызы болуп деп, депутат-тар болгаш активчилер чиди-биле шү-гүмчүзөөнөр.

Мал ажалында илерген уугу четпес-терин чайлаан, 1000 баш шөөр мал кы-рып чангыс аай хевирин ийи уугу ка-жааларын,

Совет-камбоджа чугаалажыышкынар дугайында дыңнадыг

Принц Нородом Сианук биле СССР-ниң чазаның аразында 1956 чылдың июльде Москвага чедип алдынган дугуржулаагын ёугаар, Камбоджаның болгаш СССР-ниң аразында экономиктиг болгаш культуруг харылзаалар ааза дүүштүр хөгжүүр ужураг практиктиг оруктаагы камбоджа тускай өртемниглер-биле кады ажылдап кылыр төлөөде совет тускай өртемниглерниң комиссиязы Камбоджага чедергенер.

Камбоджага бодунуң чоруп турган үе-ниниң дугуржууда совет тускай өртемниглерниң комиссиязы болза Камбоджаның экономиктиг болгаш культуруг айттыгылары-биле таныжарына бүтүл-е аргаларын Камбоджаның хааныг чазаныңдан алганнар.

Камбоджа болгаш совет тускай өртемниглер чугаалажыышкынары 1957 чылдың февраль 20-де өгөлөө, ол чугаалажыышкыны ажык найыраалдык болгаш бот-боттары билчириниң байдалында өрткөн. Боттарының ажылаарының түн-нелинде олар дугуржулааларының дараа-зында төлөөлөрдөр белеттээрлер.

культура болгаш өртем талазы-биле кады ажылдажылга дугайында дугуржулаа; садыг дугуржулаа; төлөөгө дугуржулаа; Иню-Пенге амнеге чери тудар дугайында дугуржулаа, бо дугуржулаалага ийи тазаларың төлөөлөкчилери майын 31-де ат салганнар.

СССР-ниң улустарының өмүзөөннөө хааныг Камбоджаның улустарга Совет чазактың белгээ болур үстүндө айттыгылар амнеге чери 500 орундарыг болур бол-гаш хүнде 500 киж ишчилер поли-линикалыг болур деп ылавылаан.

Экономиктиг болгаш техниктиг кады ажылдажылга дугайында дугуржулаагынч төлөөлөкчилери чугаалажыышкынарың чорудулгазында база чугаалажыышкы-ны ийи чурттарың аразында экономиктиг болгаш техниктиг кады ажылдажылга-ны хөгжүдериңе улаанган ажылаа уламчы-лап чорудары ажыгыт деп ийи төлөөлөр санааннар. Ол сорулга-биле Камбоджа-ның төлөөлөкчилери ааза тааржыр үе-де СССР-ге кээп болур.

(СЭТА)

Сэцу Мукоданиниң эрес маадырлыг ажылы

ТОКИО. (СЭТА). «Помнири джапан нью» солунун майын 28-те дыңна-танын ёугаар алдыга, Хиросима хоорай-ны америк атомнуг бомба-биле бомбалап турарының үеинде бертинип жогаары, ол хоорайның чурттакчыны 60 харлыг Сэцу Мукодани болза адролуг чепсекти хорур дугайында негелдеге 480 мүн ө-жүннүн алын боду чоруп тургаш салды-рып алган.

Ол бомбалажыышкының үеинде Мукодани өг-бүлөзинин 10 кештигилерин ы-жынганын болгаш боду чугаалай албас, дын-

най албас болу берип, инвалид болуп ар-каан деп ол солун айттып турар. Ол киж бодунуң амдыраалын адролуг чепсекти хорудуларының херенге бөр деп шит-тирлөө. Чуртту өргий кезип чоразы-ның соонда Мукодани болза, ат салган кижилерин санын 500 мүн кешир дөш Токиода чедерген. Солунуң айттып ту-рарында алдыга, оң соонда Мукодани болза адролуг чепсекти хоругдар дугай-ында негелдени КНО-га кирип бээр-би-ле АКШ-че чорур боду турар.

Иорданияда байдал

ДАМАСК. (СЭТА). «Ат-Шахир» солун-нун дыңнадым ёугаар алдыга, Иорда-нияда парламентин тардырына белет-кел чоруп турар. Реаксым депуттар ол чорукка хей-нигитиниң саяал-оначы белеткээр сорулга-биле парламентка чүд-дер бижип, парламентин тардырының өргөжө чугулазын үндөйлөөрин ол чүд-

дерде оралдажып турарлар. Чижээлээрге, парламентиниң даштыкы херектер талазы-биле комиссиязының даргазы Мустафа Халифи ыдыг делегелди кылган.

«Ан-Нур» солунуң дыңнадым ёугаар алдыга, Иорданияда хоругдатырганының саны 10 мүн киж чедип турар.

Ливанда байдал

БЕЙРУТ. (СЭТА). Ливан парламаның дыңнадып турарында алдыга, майын 30-де Ливанда болган чыскааларың үеинде полицияны болгаш чыскаалчы-ларың аразында үскүлөжышкынериниң түнелинде Бейрутка 7 киж өлүктөн болгаш 70 киж балыглаткан. 400 кире кижини түдүп хоругдаан.

Чазактын тускай дыңнадым парла-гада парлап үндүргөн, мында болза май 30-нүн чыскаалдарың организастаан ливан оппозицияны удуругчулары ол чыскаалдарың болгаш митингилериң өргө-чагыргалардан баш бурунгаар чөпшөөр чокка, чазакты дүжүр сорулга-биле ор-ганизастаан деп бурундап турар.

Чуртка көрүчүрүмү турарының дугайында бүтү харысаалганы шеригниң командьылаагы чазак дааскан деп ды-надыга оон мыай айттып турар. «Дүүнүг үскүлөжышкынериниң» организасты-ларының херонн талазы-биле истелери өгөлөөр деп дужалы чазак берген деп дыңнадыга база айттып турар. Парлама-ның дыңнадып турарында алдыга, бүт-үннүннүн ажыл сосалымшыны оппози-цияны негелдери түмүзүг чө-хандыгыме үрүгчүлөрине чонну Ливан-ның «Национал фронтуз» кылтыр-ган.

БЕЙРУТ. (СЭТА). Премьер-министр турган Саб Саламын түдүп хоругдааны-ның дугайы ливан парламга дыңнадып турар, ол болза Бейрутка май 30-де бол-ган чыскаалдар үеинде балыглаткан турган.

Солунарың дыңнадым алдыга, оон боду түдүп хоругдааныга уду-ла-нымышың демдө кылды Саб Салам аш чарлаан.

БЕЙРУТ. (СЭТА). Ливаның социали-ст депшигелгил партиязының удуругчу-зу Камал Джумбат делегелде парлап үндүргөн, мында болза ливан парламтеге солугдалар чорудары-биле шилчиге

үеиниң чазан тургузарының өргөжө чугулазын дугайында «Национал фронтунуң» үндүргөн негелдери дет-кип турар.

БЕЙРУТ. (СЭТА). Ливанда байдал ам-даа нарын хөвөөр артып турар. Парла-маның дыңнадылганы ёугаар алдыга, чурттакчы чонун аразында түдүп хоруг-дажык чуртта уламчыламышаан турар. Хоругдатырганының саны 950 киж чедип турар деп «Ас-синас» солун бижээн. Оппозиист «Ал-диар», «Ас-синас» болгаш «Ал-хавалис» солунарың үндүргө-лөп өргө-чагыргалар майын 31-де ху-раганнар.

Чыскаалдар болуп турда полиция-лериң өлүктөн каан кижилериң хөг-жүдүлгө Бейрутка болган. Дыңна-дым алдыга, хөгжүдүгө үеинде полицияжилерин болгаш орта киришкен-нериң аразында чаз үскүлөжышкынер болган. Оларның кайымын-даа талазы-да балыглатканнар бар болган.

«Телеграф» солунуң бижээни ёугаар алдыга, Ливаның «Национал фронтуз» чаз кылтыгы парлап үндүргөн, мында болза амгы чазак дүжүгө чедир ажыл сосалымшыны үргүчүлөрине чонну кылтыгып турар. Чуртка парламент солугдаларын чорудар төлөө, кымга-даа хамаарышпас чазакты тургузарың ол кылтыгыда негеп турар.

БЕЙРУТ. (СЭТА). Ливанда бүтү-ни-тиннүн ажыл сосалымшыны уламчы-ламышаан. Шериг кештери, полиция отрядтары найыскалда таңымдап чоруп турар.

«Аш-Шарк» солунуң дыңнадым ёугаар алдыга, майын 31-де Балбелк болгаш Хермел хоорайларга чонуну чыс-каалдары болгулаан, чазактың дүжери болгаш солугдалар чорудары-биле кым-га-даа хамаарышпас чаз чазак тургу-зарың олар негеп турганнар.

Египет солун Иорданияга АКШ-тың шериг базазын тургузарының планының дугайында

КАИР. (СЭТА). Иорданиядан англи шериглери үндүр бергенниң соонда ааза бодунуң шериг базазын АКШ-тың тургу-зар деп боду турарының дугайында дың-надыгылар холбаштыр араб хей-нигити дүгүрп турар.

«Империалистгил клирбениң» иштинде чаз дээрбек» деп мурунку чүгүлөө «Аш-Шааб» солун болза иордан улустуң негелдери ёугаар англи шериглери Иорданиядан үндүр чоруп турда, ааза америк шериг базазарын тургузар ду-

гайында дыңнадылар кирип турар деп бижээн.

Иорданияда англи саяалары ам Кат-тышкан Штаттарың саяалары-биле со-луп турар. «АКШ бодунуң сан-хөө тала-зы-биле аргаларын дузак кылдыр ажыл-лап алган, оң дузаламчымы-биле ол районга бодуң териндөөннөөниң дөгө-рин оралдажып турар деп ол солун дем-делген турар... Бир даштыкы ээ өскө даштыкы ээ-биле, даштыкы эжелелдиң бир хевир өскө хевир-биле солунуң турар».

КУДР-ДА УЛЕТПҮР ТУДУУ

ИХЕНЬЯН. (СЭТА). Кореяның Төп теле-граф агентстваның дыңнадым ёугаар алдыга, Солгу Хванхе можда «Хванхе» деп металлургия комбинатында домна суугузуң ажылдаа кириген.

Солгу Хамген можда металлургияны

Ким Чан аттыг комбинатында бүдүрүл-гө күчүз чылда 280 мүн тонна кокс бата-резының (суугузузун) тууу өгөлөөн. Ол суугузуң тууу бо чылдың ноябры-нын төнчүзүнде дооскан турар.

Ядролуг чепсекти шенээринге удур

АФИНЫ. (СЭТА). Ядролуг чепсекти шенелдериңе удур демиселдиң негел-зы майын 28-те Грецияда өгөлөөн, ону

чурттуң студентилериниң болгаш өө-р-никчилериниң өмчөлдери чорудуп турар.

Франция биле Тунистин аразында харылзааларның чидигленип турары

ПАРИЖ. (СЭТА). Сөөлгү ийи хүнирде Франция биле Тунистин аразында харыл-заалар узу-биле чидигленип. Француз шериг кешектериниң болгаш Тунистин национал армиязының отрядының аразы-га мыйын 31-де Тунистин девисээр-ниң чепсектиг үскүлөжышкынер болган. Оон түнелинде тунис шериг албанын-лардан 7 киж өлүктөн болгаш 14 киж балыглаткан дээрин моң мурунда дыңнаткан болгай. Июнның 1-де тунис чазактың даштыг хуралы болган, үс-түнде айткан үскүлөжышкыне хол-баштыр, тус черниң тунис өргө-чагыр-галарың чөпшөөр чокка хөдөлмөш-кынер Тунистин девисээрине турар француз шеригтерге хоругдар деп шиттири ол хуралга хүлөө алган. Оон мыай Тунистин чазак болза Тунистин девисээринден француз шериглери үндү-рер дугайында чугаалажыышкынары өгөлөөрин Францияны чазаныңдан негөөн. Хуралың соонда Тунистин Министрлер Чөвүлөниң Даргазының оралакчызы Ладхам бодунуң чазаның ол шиттир-

лериниң дугайын француз ачтын Горска дыңнаткан.

Майын 31-де болган үскүлөжышкы-нер үеинде өлүктөн тунис солдаттар-нын хөгжүлгөни июнның 1-де болган. Париж парламаның дыңнадылганы ёугаар алдыга, тус черниң чурттакчылары хей-биле чылган ол хөгжүлгөгө чазактың баштыгы Хайб Бургиба чүгө чугаалааш, бир өвөс Франция бодунуң шериглериң үндүрер дугайында чугаа-лажыышкынары чорударында ойт-лаар болза, ол айттыгың улустар аразы-ны ортанарыңе шилчткен турар деп меделгөөн.

Чурттакчы чон болгаш чер-черлериң өргө-чагыргалары Тунистин бүтүл-е хол-кол оруктарында моондактар тургусу-лаан. «Журнал дө диманш» солунуң айттып турарында алдыга, казармалары-ңа хөвөөр турар болгаш каның-даа хөдө-лишкынери кылбас деп дужалы бодунуң командьылаагы француз шериг-лөр алган.

Каттышкан Штаттар чааскаанзырап калган

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Кыдат Улус Рес-публика-биле салыгалажылга кылгаар-лажыышкынары кошканы дугайында Ан-глианың шиттирин тайылбырламышаан, ол шиттир болза Ыраккы Чөөн чүгө америк политиканы буураашкынының херечин болуп болгаш ол политиканы өлө көөрү негетиниң турар дээрин хей-хөй америк солуннар чазарбайт турарлар.

Тайванда антиамериканың демиселдер база Кыдат-биле салыгалажылга дугайында айттыгы талазы-биле өмчөлдөчилерин аразында чөрүлгө АКШ-тың Ыраккы Чөөн чүгө политиканы өлө көөрүгүн өргө-жөжө чугулазын демделген турар деп «Нью-Йорк таймс» солунуң корреспон-дентиз Гамильтон айткан.

«Чикаго Сан Энд Таймс» солунуң корреспондентиз Кунуң дыңнадым ёугаар алдыга, АКШ-тың өскө-даа бүтү «кол өмчөлдөчилери» база биче чурттар Кыдат-биле салыгалажылга дугайында Ан-глианың улустарың өдөрлөр апаар деп америк албан кижилери манап турар-лар. Формозага чоктаа чаз болган анти-американың үмкөөннөөниң соон дарың салыгалажылга кылгаарлаар талазы-биле Каттышкан Штаттарың чааскаанзырай берген чорун Кыдатка хамаарыштыр бодунуң политиканы өлө көөрүгүн Эйен-хуэниң чазан албадары фактор кылдыр айттып турар деп ол корреспон-дент айткан. Каттышкан Штаттарың боттарында безин Генри Форд, АКШ-тың салгы палатаның удуругчулары, Кал-лифорнияны болгаш Орегонуң судно залери ыжак ыдыг хөргөнтөөн Кы-дат-биле салыгалажырыңе сонургалың илердип турар.

Англианың шиттири болгаш Тайван-да болушкуннар «АКШ-тың Ыраккы Чөөн чүгө политиканы дымч чугула болгаш ханы» көөрүгө конгресси ал-бадарлар деп «Крисчен Сеемс монитор» солунуң корреспондентиз Стэнфорд Ва-шингтондан бижээн. «Чазактын ыраккы-чөөн чүгө политиканы фактыларга уду-раламшык болуп турарының болгаш Кат-тышкан Штаттарың чааскаанзырай ту-

рарының... дугайын ол ийи болушкуннар чугаалап турар ыжак-тыр» деп Стен-форд негеп ыжып турар.

Япония, Ырымн Германия, Италия болгаш «салыгалажылга күзөп турар өскө-даа хей чурттар. Кыдатка уду-р политиказын талазы-биле Каттышкан Штаттарың улам-на чааскаа» кылдыр кагымышаан, Англияның үлгөрлөк эдер-лөр деп корреспондент санап турар. «Салгы талазы-биле ол аразалары ажы-лаар дугайында чөпшөөржилгени чедип алдыр сорулга-биле Вашингтонга америк бодурулгө ээлериң талазында» ыйымышының күштелирин Стэнфорд баш бурунгаар чугаалап турар.

«Вашингтон пост энд таймс» тералы солун бодунуң редакция чүгүнде Ан-глианың шиттирин «чөптүг» деп адап турар. «КР-нуң чазак-биле калды-бир-пизига үндөйлөнгөн дугуржулааны кылтырыңдан көргөп кижилериң чөпсөө кылдыр» бир өвөс оң санаас болза, Кы-дат-биле салыгалажылга кылгаарлааш-кын тургузарын Каттышкан Штаттар-нын хөвөөр артыры «кылды-ла шыа өвөс болуп турар» деп ол солун бижээн.

Бодунуң Ыраккы Чөөн чүгө полити-казынч талазы-биле «Каттышкан Штат-тар чааскаан хөдөлгү турар» дээрин дем-делгешаан, солунуң уламчылап би-жээни: «Кыдат-биле моон солгаар-даа калдыг-даа шуут харылзааларын тургу-суп деп күрүңе департаментинде аажок кылдып турар-даа, ол политика дүргө-ни-биле буурап дүжүп турар».

Элөөн хей солунарың чөптүг бижи-тилеп турарыга удураныштыр америк парламаның чамдык кезе Ыраккы Чөөн чүгө талазы-биле даштыкы политиканы амгы буураан уламышкыны ам-даа камгалап турар. Чижээлээрге, Нью-Йоркта «Дейли ньюс» солун болза барың талазы чурттарың КР-же баргылап турар суд-ноларын «түдүп доктааларыңа албан ёугауң өвөс дузаламчыны» көргүзөр талазы-биле чанкайшын судноларга дуза көргүзериң Ыраккы-Чөөн чүгө суларында турар 7-ги америк флотка смелеп турар.

Италияда чаз чазакты тургусканы

РИМ. (СЭТА). Дөдөн баштаан чаз ча-зактын программалыг меделгени дыңна-зы-биле май 29-та сенатты болгаш депу-таттар палатаны чыңдырар деп турар. Ол меделгел талазы-биле маргылаалыг чугаалажылга май 31-де өгөлөө.

Чаз чазак дээрге, чуртка «христиан-демократтыг монополияны» доктадып тургусканы ол болур деп чүвени «Унига» солун онзалан демделгөөн.

Тургустанган кабинетте барык бүтү ми-нистрлер христиан-демократтыг партия-ны иштинде өн-не рессымлы агымны-ның талазакчылары болуп турар дээрин ол солун айткан. Хей-хөй министрлер чурттуң өн-не консервативтиг капита-листиг болган аграрыг бөлүктери-биле боттарының харылзаалыг болуп турары-биле суугажаанар.

Грек парламентиниң көсүкү депутатын америк автомашына базып каан

АФИНЫ. (СЭТА). Грек парламентиниң чамгыс-ай демократтыг чөөн партиядан депутат генерал Сарафисти болгаш оон кадаймы америк офицер чолаачылап чо-роан автомашына тазырыкан. Сарафис өлгөн, оон кадаймы азы-биле балыглан-ган.

Гитлержи фашизм-биле демиселдин үе-инде С. Сарафис ЭЛАС-тың (Греция-ның улустуң хосталгалыг армиязының) командьылачымы турган. 1945 чылда грек чазак Сарафисти, антифашистгил де-миселге илелдигил киришкен дөш, ту-дуп кара-базкынаар дугайында дузалж үндүргөн. 1951 чылда болган парлам-ент солугдаларына С. Сарафис кара-базкы-

га чыдырда-ла чамгыс аай демократтыг чөөн партиядан ону парламента-нын депутатыга сонгаан турган, кылча-за-даа солугдалар талазы-биле тускай суд Сарафисти парламентиниң депутатында сонгаанын күш чок болдурган. Оң сон-да немелде сонугдаларга С. Сарафисти парламентиниң депутатыга база катан сонгаан.

Грецияны девисээрине америк база-ларын тургузарыга уду-р С. Сарафис шиттири-биле демиселжиг турган. «Авга» солуга чүдүр бижип турган, Грецияга атомнуг базаларын тургузары-ның узу аймактын ол уда-дараа ай-тып турган.

Бичи оолдун ойноп турары.

Фотос

Областың экраннары үнүп турар чаа кино

Областың кино тарадыр чериниң конторазыга хей-хөй чаз кинолар кээп турар. Үнүп өгөлөй берген «Натап дүшпөс час» деп кино совет кижилериң бедик моральдыг мөстү-штарының дугайы чугаалап тур-рар. Фильмниң маалыгы — аны-ж археологтар Аня биле Жена болгаш Аняның ада-иеси Елена Андреевна болгаш генерал Новожло-в. Үк кинода бүтүгө бидиңгир артистер Е. Козырева, Н. Иванова, А. Михайлов, Н. Дмитриев, Н. Са-феев олар ойноп турар.

Бистин областың амгы чөпкү төдө «Тывыччылар» өнүгү кинолар көөр. Ону с-гаалчы Д. Гранкинниң кино романы ёугаар тургу-ла-ныччылар» деп кино чаныш-сымын чөп со-чыллары, боттарың дөш партияның дем-гаш совет хөйлүжү-дарың белең өртө-чүдериңе болган. ат кадалааннар» демиселин болган чүвениң өргү чүвө-лөп турарының дугайы чугаалап турар.

Киевтин ура-тар студиязы «Маль-нуг кинону кылдып до-Горькийниң чоталын ёуга-гускан. Ол-да чоталчыны-зынга үндөйлөш кылган «Чө-деп кино Тываның кино экра-рынга үнүп өгөлөө. Ол кино бал-талыстг нитиледе акшаның к-жени канчаар булап турарының дугайы чугаалап турар.

Ол ыжак «Хөгжүг солдар» деп катырычыг кино база катан эк-раниарга үнүп өгөлөө. Мында кал-чын Костяның ролунда уран-чүдүл-дир ажалдакчымы А. Утесов, бажын ажылдакчымы Анютаның ролунда алдарлыг артист А. Орлов олар ойноп турар. Ол кино Коста-биле Анютаның ынакшылымын, оларнык хөгжүг ужурадарының ду-гайында номчулчуларга чугаалап турар.

«Грузия-фильмниң» үндүргө-ли чаз өнүгү кинону «Шорлууча» деп адаан. Чолачы урутун угу-дарталары, кады ажалдап турар

М. МАМОН

Улгөрлиг болур ужурулуг

Кылдым башкылар билин беилери-ниң институту областың өгө болган чеди чыл школарының башкыларың курстары, семинарлары эрттин, шко-ларда өөренип турар бүтү өртемнери башкылар талазы-биле өргөжө чугула методут билгилери берип турар.

Оон аныда институт ажалдакчы-лары методут айттышкынары чотал-дып школарже чорудуп турар болгаш боттары школарының башкыларың уруктарыга олукчу, анализтери берип турарлар.

Институттун дирекциязын болгаш методистериниң бо бүтү ап турар хөмчө-лөр өгө болган чеди чыл школарың башкыламышкыны улам сайырангай-жыдарыга узу ужу-дузалыг.

Кылды хоорайның партия, совет ор-ганизацияларының, бүтү ажалчы чоңары-ның чорудуп турары база бир узу а-жылы, институтка кээп турар башкыларга үлгөр болур хоорайны чазгайжылды-лудунче, ногаанчылыгыны институт-тун дирекциязын, методистериниң са-гыш салбай азы херекке албай ту-рары демделгөөр херек.

Институттун туруп турар бажыны Кылдым төвүзүңе холбашыр. Тываның национал-хосталгалыг революция тин-лөөн сөөлүнде ааза Совет Армияны бир кезе үр чылда туруп келген. Кылды хоорайга ийи, үш кыз бажынар, бү-дүрүлгө черлери чок турда база бир көрү-түг бажык турган.

Бо бажының, институттун амгы бай-далы Кылды хоорайны төп куудучу-ларында албан черлеринде, бүдүрүлгө-лөр болгаш чуртталга бажындарында база-ла онзаланып көстүр. Оң онзаланып чү-вени чүдөс? Бичи-даа чазгайжылдыг чөп-биле онзаланып. Институттун Кылды

өштери, оларнык кадай мичаар алап турарлар. ковуң «Арыг шимжөргө» расказын ёугаар тургу-лессиниң легендасы» деп «Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-фильм» ки-постинтиг кинолару-лорус кино ама-

«Белорус-филь